
Pedagogika

Obor - PEDAGOGIKA

Povinné předměty s výstupem zkoušky

1. Předmět z oborové nabídky

2. Předmět z oborové nabídky

3. Předmět z oborové nabídky věd o výchově

4. Cizí jazyk (AJ a NJ je možno studovat v rámci Kabinetu cizích jazyků PedF UK, který zajišťuje i příslušné zkoušky)

Upřesnění:

Oborová nabídka zahrnuje pedagogické disciplíny - Obecná pedagogika, Teorie výchovy, Obecná didaktika, Dějiny pedagogiky, Srovnávací pedagogika, Vysokoškolská pedagogika, Primární pedagogika, Předškolní pedagogika, Správa a řízení školství, Teorie učitelské profese, Sociologie vzdělávání, Školský management aj.)

Předmět z oborové nabídky nebo nabídky věd o výchově volí student podle tématu dizertační práce buď (a) z nabídky předmětů širšího vědního základu - psychologické disciplíny, speciální pedagogika, filozofie výchovy, filozofická a pedagogická antropologie, hermeneutická etika, oborové didaktiky nebo (b) další předmět z okruhu pedagogických disciplín dle aktuální nabídky kurzů se zkouškou.

Studijní povinnosti s výstupem potvrzení o splnění studijní povinnosti

1. Povinnost v prvním roce studia absolvovat předmět **Úvodní teoreticko-metodologický kurz pedagogiky**

2. V návaznosti na Úvodní teoreticko-metodologický kurz pedagogiky mají doktorandi povinnost absolvovat v letním semestru prvního roku studia **jeden metodologický předmět**, zaměřený buď na kvalitativní, nebo kvantitativní metodologii. Výstupem pak je rozšířená anotace disertační práce, kterou doktorand zašle do 31. 7. 2019 doc. RNDr. J. Strakové, Ph.D. na adresu jana.strakova@pedf.cuni.cz.

Nad rámec předepsaných povinností mohou studenti volit další předměty nebo studijní povinnosti z nabídky. Tyto předměty a studijní povinnosti si studenti rovněž zapisují do ISP.

SYLABY NABÍZENÝCH PŘEDMĚTŮ

Název studijní povinnosti: **Úvodní teoreticko-metodologický kurz pedagogiky**

Garant: **doc. RNDr. Jana Straková, Ph.D.**,

kontakt: e-mail: jana.strakova@pedf.cuni.cz, tel. 731191980

Přednášející: pracovníci ÚVRV, katedry pedagogiky, katedry primární pedagogiky a externisté (prof. PhDr. Eliška Walterová, CSc., doc. PaedDr. Petr Urbánek, Dr., RNDr. Dominik Dvořák, Ph.D., PhDr. David Greger, Ph.D., PhDr. Martin Chvál, Ph.D a další)

Místo konání: Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání, Myslíkova 7, Praha 1 - 2. patro, M204

Termíny konání: ZS 2018/2019 - **8.10., 22.10., 5.11. a 26.11.2018**

Doba konání: 9:45-13:00 hod.

Doktorandi se přihlásí telefonicky nebo elektronicky na sekretariátu ÚVRV (P. Vnuková), tel. 221900530, e-mail petra.vnukova@pedf.cuni.cz

Cíle: Cílem kurzu je poskytnout hlubší vhled do vědního oboru pedagogika a jeho kontextů, ozřejmit vývoj a profil pedagogiky, interdisciplinární vztahy, vnitřní strukturu oboru, jeho metodologii a terminologii. Cílem je odhalit metodologické otázky pedagogického výzkumu. Vysvětlit metodologické principy empirického výzkumu a uvést do metodologických postupů při řešení disertační práce.

Obsah:

- Pedagogika jako vědní obor (profil pedagogiky, výzkumná paradigmat, silné a slabé stránky pedagogiky, institucionální pedagogický výzkum). Role pedagogiky a pedagogického výzkumu v transformaci vzdělávání v ČR (východiska, klíčové koncepty). Aktuální otázky českého vzdělávání a vzdělávací politiky.
- Metodologie pedagogického výzkumu. Kvantitativní a kvalitativní metodologie. Empirický výzkum. Analýzy zahraničních a domácích výzkumů edukační reality. Utváření pedagogické terminologie a její užívání ve vědecké komunikaci, klíčové pojmy. Formy vědecké komunikace, vědecké psaní. Vybrané techniky empirického výzkumu.
- Výzkumný projekt a prezentace výsledků výzkumu (tvorba projektu a podání grantu, doktorská práce jako výzkumný projekt, portfolio doktoranda, vědecká konference, vědecké sdělení).

Forma a rozsah výuky: studijní povinnost, povinné absolvování pro všechny doktorandy oboru pedagogika v prvním roce studia, rozsah – jednosemestrální studium, výuka 8 dvouhodinových bloků uspořádaných do 4 soustředění v zimním.

Způsob ukončení kurzu: Kurz bude uzavřen odevzdáním rozšířené anotace disertační práce.

Související studijní povinnosti: V letním semestru mají doktorandi povinnost absolvovat jeden metodologický kurz, tedy kurz zaměřený na kvantitativní nebo kvalitativní metodologii. V rámci kurzu odevzdávají abstrakt své práce a odprezentují projekt své disertační práce. K abstraktu i prezentaci dostanou podrobnou zpětnou vazbu. Na základě zpětné vazby dopracují rozšířenou anotaci.

Doporučená literatura:

BERTRAND, Y. Soudobé teorie vzdělávání. Praha: Portál, 1998.

DENZIN, N. K.; LINCOLN, Y. S. The Sage Handbook of Qualitative Research. Thousand Oak: Sage, 2005.

GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2000.

HENDL, J. Úvod do kvalitativního výzkumu. Praha: Karolinum, 1997.

HUSÉN, T.; POSTLETHWAITE, T.N. International Encyclopedia of Education. Pergamon Press, 1994.

CHRÁSKA, M. Metody pedagogického výzkumu. Praha: Grada, 2007.

PRŮCHA, J. Pedagogický výzkum. Uvedení do teorie a praxe. Praha: Karolinum, 1995.

PRŮCHA, J. (Ed.) Pedagogická encyklopedie. Praha: Portál, 2009.

SHAWELSON, R., TOWNE, L. (Eds.) Scientific Research in Education. Washington, D. C.: National Academy Press.

STRAUSS, A. - CORBINOVÁ, J. Základy kvalitativního výzkumu. Brno: Albert, 1999.

ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. A KOL. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2007.

VAŠUTOVÁ, J. a kol. Průvodce doktorským studiem oboru pedagogika na PedF UK v Praze. Teoreticko-metodologický úvod do tudia. Praha: PedF UK, 2011.

WALTEROVÁ, E. Srovnávací pedagogika. Vývoj a proměny v globálním kontextu. Praha: UK PF, 2006.

Název předmětu: **Srovnávací pedagogika** kód v SIS: [OD0133003](#)

Přednášející: **prof. PhDr. Eliška Walterová, CSc.**, kontakt: tel. 221 900 530, e-mail: eliska.walterova@pedf.cuni.cz

Místo konání: Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání PedF UK - Myslíkova 7, Praha 1 (2. patro - M204)

Termíny konání: **5.2., 5.3., 19.3., 2.4., 14.5.**, tj. vždy v úterý 9.00- 17.00 (s polední přestávkou, celkem 40 VH)

Doktorandi se přihlásí vyplněním formuláře [Přihláška-kurz srovnávací pedagogika](#), který zašlou do 30.11.2018

elektronicky na adresu sekretariátu ÚVRV email: uvrv@pedf.cuni.cz s označením **DS - Srovnávací pedagogika**

Forma a rozsah výuky: Kurz probíhá jako blokovaná výuka v pěti soustředěných po 8 hodinách formou přednášek, cvičení, diskusí a prezentací účastníků. Celkový rozsah 40 hodin včetně závěrečného kolokvia, na němž doktorandi obhajují seminární práce. Součástí kurzu jsou skupinové a individuální konzultace.

Způsob ukončení: Kurz je ukončen zkouškou a diskusí k tématu seminární práce.

Cíle: Prohloubit teoretické a metodologické základy srovnávací pedagogiky, orientovat v historickém a současném kontextu, v procesech, strategiích a trendech rozvoje vzdělávání ve světě a zejména v Evropě. Uvést do studia vzdělávacích systémů různých typů a zdokonalit dovednosti práce s mezinárodními databázemi, kriticky reflektovat a analyzovat vzdělávací systém ČR v komparativní perspektivě.

Obsah:

- Výzkumné pole, struktura a funkce srovnávací pedagogiky. Typy a metody srovnávacích výzkumů.
- Vývoj srovnávací pedagogiky a mezinárodních výzkumů, srovnávací pedagogika ve světových regionech.
- Globalizace jako kontext pro rozvoj srovnávací pedagogiky, globální problémy a důsledky globalizace ve vzdělávání.
- Globální aktéři (UNESCO, OECD, SB, EU) a mezinárodní asociace (WCCES, CESE), jejich přínos a vliv na vzdělávací politiku.
- Kulturní a typologické odlišnosti vzdělávacích systémů, nástroje srovnávání (ISCED 2011, indikátory kvality).
- Vzdělávání v Evropě, evropské hodnotové paradigma, integrační proces jako kontext vzdělávání.
- Kulturní identita, jazyky a jazyková politika, vzdělávání menšin, výuka jazyků v Evropě, SERRJ.
- Vzdělávací politika EU, priority a principy, utváření společného evropského prostoru vzdělávání.
- Trendy a vybrané problémy vzdělávacích systémů, specifika transformace vzdělávání.
- Česká srovnávací pedagogika, vývoj, proměny a současné výzvy, intervenující funkce a účast v mezinárodních projektech.

Doporučená literatura:

Bray, M., Adamson, B. & Mason, M. (Eds.) (2007) *Comparative Education Research. Approaches and Methods (2007)*. Hong Kong: Springer

Key Data on Education (2012, 2013) Brussels, EACEA Eurydice.

Hörner, W., Döbert, H, Kopp, B., von. & Mitter, W. (2007) *The Education Systems of Europe*. Dordrecht: Springer.

Průcha, J. (2012) *Srovnávací pedagogika. Mezinárodní komparace vzdělávacích systémů 2. aktuální a rozšířené vydání*. Praha: Portál.

Walterová, E. (2006) *Srovnávací pedagogika. Vývoj a proměny v globálním kontextu*. Praha: PedF UK.

Účastníci kurzu obdrží rozšířený a aktualizovaný seznam doporučené literatury a informačních zdrojů, včetně webových portálů, v průběhu kurzu.

Název předmětu: **Vysokoškolská pedagogika** kód v SIS: [OD0133004](#)

Garant: **prof. PhDr. Eliška Walterová, CSc.**, kontakt: tel. 221 900 530, e-mail: eliska.walterova@pedf.cuni.cz

Přednášející: RNDr. Dominik Dvořák, Ph.D., Ing. Jan Koucký, Ph.D., Ing. Helena Šebková, CSc., RNDr. Věra Šťastná, PhDr. Anna Tomková, Ph.D., prof. PhDr. Eliška Walterová, CSc.

Místo konání: Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání, Myslíkova 7, Praha 1 - posuchárna M209

Termíny konání: zimní semestr 2019/2020; předmět bude otevírán každý druhý rok

Doktorandi se přihlásí vyplněním formuláře [Přihláška - kurz vysokoškolská pedagogika](#), který zašlou elektronicky do 31.10.2019 na adresu uvrv@pedf.cuni.cz

Forma výuky: interaktivní přednášky, workshopů, kolokvium, diskusní fórum, prezentací účastníků, skupinové a individuální konzultace, samostudium.

Způsob ukončení: kolokviální zkouška založená na prezentaci seminární práce

Kurz je určen především pro doktorandy oboru Pedagogika. Je otevřen také pro zájemce z jiných oborů doktorského studia na UK.

Obsah jednotlivých bloků:

- Akademická kultura, akademická profese. Novela vysokoškolského zákona a její důsledky v akademickém prostředí. *E. Walterová (2 VH)*
Tradice a vývoj vysokých škol v Evropě a ve světě v historické perspektivě. *D. Dvořák (2 VH)*
- Společenské a ekonomické determinanty rozvoje vysokého školství. Expanze, masifikace, univerzalizace. Moderní diverzifikované systémy vysokého školství. Řízení a financování vysokých škol. Proměny institucionální autonomie. Přístup na vysoké školy, nerovnosti. Postavení a uplatnění absolventů na trhu práce. *J. Koucký (4 VH)*
- Kvalita ve vysokém školství a její komplexní charakteristiky. Dva základní účely hodnocení a zajišťování kvality. Možnosti využití Evropských standardů pro zajišťování kvality s příklady z mezinárodního projektu. Tvorba vnitřních systémů hodnocení kvality. Kurzy M00C a zajištění kvality této formy otevřených online kurzů. *H. Šebková (4 VH)*
- Internacionalizace jako základní fenomén rozvoje vysokoškolského systému. Od přelomu tisíciletí poznamenal rozvoj všech evropských systémů vysokoškolského vzdělávání, včetně České republiky Boloňský proces. Principy, hodnoty a cíle Boloňského procesu, proces proměny, strukturální reformy a nástroje vytvořené v Evropě.
Druhá část bloku bude věnována proměnám, kterými prošla Univerzita Karlova, strukturálním reformám v rámci Boloňského procesu i vzhledem k ostatním determinantům rozvoje vysokého školství. *V. Šťastná (4 VH)*
- Vybraná témata vysokoškolské didaktiky, zejména vzdělávání orientované na vysokoškolského studenta. Pedagogický konstruktivismus ve vysokoškolském vzdělávání, strategie, metody a formy vysokoškolské výuky a hodnocení s příklady z programu Čtením a psaním ke kritickému myšlení. Dle zájmu studentů specifické postupy při přípravě budoucích učitelů. Podněty pro konstruování vlastního vyučovacího stylu. *A. Tomková (4 VH)*
- Aktuální problémy terciárního vzdělávání v reflexi účastníků. Prezentace seminárních prací. *Přítomni všichni lektori (4 VH)*

Doporučená literatura:

Blok 1

Grecmanová, H. & Dopita, M. (Eds.) (2013) *Determinanty organizačního klimatu vysokých škol a fakult.* Olomouc: Univerzita Palackého.

Liesmann, K. P. (2009) *Teorie nevzdělanosti. Omyly společnosti vědění.*

Šíma, K. & Pabian, P. (2013) *Ztracený Humboldtův ráj: Ideologie jednoty výzkumu a výuky ve vysokém školství.* Praha: SLON

Vašutová, J. (2009) hesla *Vysokoškolská pedagogika, Vysokoškolští učitelé*, in J. Průcha (Ed.) *Pedagogická encyklopedie.* Praha: Portál.

Zákon o vysokých školách. Zák. 111/1998 Sb., novela 2016.

Blok 2

Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2016 – 2020. MŠMT, Praha 2015

Modernisation of Higher Education in Europe: Access, Retention and Employability. Eurydice Report. European Commission/EACEA/Eurydice, Luxembourg: Publication Office of the European Union, 2014

Blok 3

Šebková, H., Munsterová, E. (2005). Akreditace a hodnocení kvality. *AULA*, ročník 13, č. 1.

EUA Policy Statement on Quality and Quality Assurance in the European Higher Education Area. (2010). [Dostupné na http://www.eua.be/Libraries/publications-homepage-list/EUA-QA-Policy-2010.pdf?sfvrsn=4](http://www.eua.be/Libraries/publications-homepage-list/EUA-QA-Policy-2010.pdf?sfvrsn=4)

Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (2015). Brussels: Belgium. [Dostupné na http://www.eua.be/Libraries/quality-assurance/esg_2015.pdf?sfvrsn=0](http://www.eua.be/Libraries/quality-assurance/esg_2015.pdf?sfvrsn=0)

Šebková, H., Beneš, J., Roskovec, V. (2013). *Využití evropských standardů pro zajišťování kvality na českých vysokých školách.* Praha: Vydavatelství Vyšehrad.

Santiago, P., Tremblay, K., Basri, E., Arnal, E. (Eds.). (2008). *Tertiary Education for Knowledge Society (Vol.1-2)* Paris: OECD.

Blok 4

Knight, J. Internationalisation remodeled. Definition, Approaches, and Rationales. 2004. Dostupné na https://tru.ca/_shared/assets/Internationalization-Remodeled29349.pdf

Teichler, U. The Changing Debate on Internationalisation of Higher Education. In *Higher Education*, Vol. 48, No. 1 (Jul., 2004), pp. 5-26. Springer. [Dostupné na http://diversity.cofc.edu/journal-articles/internationalisation-of-higher-education](http://diversity.cofc.edu/journal-articles/internationalisation-of-higher-education)

Šťastná, V.; Kovář, P. Internationalisation. In Šebková, H. (Ed.) *Tertiary Education in the Czech Republic. Country background report for OECD Thematic Review of Tertiary Education.* Prague: Centre for Higher Education Studies 2006, s. 81-86. ISBN 80-86302-37-7. Dostupné na http://www.csvs.cz/projekty/2006_OECD/report_czech.pdf Boloňská deklarace. Joint declaration of the European Ministers of Education, Bologna, 19. června 1999. [Dostupné na http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/BOLOGNA_DECLARATION1.pdf](http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/BOLOGNA_DECLARATION1.pdf)

info/Uploads/Declarations/BOLOGNA_DECLARATION1.pdf

EURYDICE. The European Higher Education Area in 2015: Bologna Process Implementation Report, 2015. [Dostupné na http://bologna-yerevan2015.ehea.info/files/2015%20Implementation%20report_20.05.2015.pdf](http://bologna-yerevan2015.ehea.info/files/2015%20Implementation%20report_20.05.2015.pdf)

Blok 5

Colet, N. R. & Romainville, M. (2006). *La pratique enseignante en mutation ? l'université*. Bruxelles: De Boeck & Larcier s.a.

Rohlíková, L., Vejvodová, J. (2012). *Vyučovací metody na vysoké škole*. Praha: Grada.

Tomková, A. (2016). Příprava učitelů a hodnocení její kvality v Belgii. Praha: Univerzita Karlova Pedagogická fakulta.

Vašutová, J. (2002). *Strategie výuky ve vysokoškolském vzdělávání*. Praha: Univerzita Karlova Pedagogická fakulta.

Název předmětu: **Kvantitativní metody výzkumu ve vzdělávání** kód v SIS: **OD0133006**

Přednášející: **PhDr. David Greger, Ph.D.**, kontakt: tel. 221 900 528, e-mail david.greger@pedf.cuni.cz

Místo konání: ÚVRV, Myslíkova ul. 7 - 2. patro, M209

Termín konání: pondělí **28. 1., 11. 2., 4. 3., 25. 3., 29. 4. a 3. 6.**, vždy v čase 9:00 - 12:15

Forma a rozsah výuky: 6 setkání + distanční studium a plnění úkolů v e-learningovém prostředí moodle).

Cíl předmětu: V rámci kurzu se studenti seznámí se základy kvantitativního výzkumu pedagogických jevů. Kurz naváže na základní seznámení s kvantitativním výzkumem v rámci ÚTMK a zaměří se hlouběji na přípravu a konstrukci nejčastěji využívaného výzkumného nástroje – dotazníku. Studenti se seznámí s nejčastějšími chybami při tvorbě, analýze a interpretaci dat z dotazníků na konkrétních příkladech pedagogických výzkumů. Další kvantitativní metody (např. pozorování, experiment, didaktické testy, sémantický diferenciál) budou probrány s případnými zájemci o jejich užití individuální formou. Studenti se také seznámí s dostupnými placenými databázemi plných textů článků ze zahraničních časopisů (EBSCO, Proquest, JSTOR, Willey InterScience e-journals, Science Direct, Sage fulltexts, ERIC) a možnostmi jejich využití při formulaci výzkumného problému a konstrukci dotazníku. Kurz si klade za cíl uvést doktorandy do praktické stránky přípravy, realizace a vyhodnocení kvantitativního výzkumu. Součástí praktických ukávek bude také základní představení statistického zpracování výzkumných dat (s ukázkou zpracování pomocí statistického softwaru SPSS), včetně vícerozměrných metod, nicméně uvedení do statistiky není cílem ani obsahem tohoto kurzu (nabídka je pokryta kurzem dr. Chvála – Statistika v pedagogickém výzkumu). Studenti si sami navrhnu vlastní výzkumný nástroj a provedou jeho pilotáž. Při prezenčních setkáních i v e-learningovém prostředí povedou účastníci průběžný diskurs o svých badatelských zkušenostech, který bude završen závěrečnou konferencí.

Témata:

- Logika, výhody a omezení kvantitativního výzkumu (ve srovnání s kvalitativním výzkumem), formulace výzkumného problému a hypotéz, hledání indikátorů pro jednotlivé proměnné, typy proměnných.
- Reprezentativita (pojmy vzorek, populace, aj.), typy pravděpodobnostních a nepravděpodobnostních technik výběrů, chyba výběru a návratnost – konkrétní příklady a ukázky tvorby výběru (vzorku).
- Příprava dotazníku (role teorie, řešerše výzkumů, využití standardizovaných škál, dotazníků), konstrukce a uspořádání dotazníku, formulace otázek, řazení otázek, nejčastější příklady špatně formulovaných otázek.
- Uvažování za horizont jednotlivých otázek - tvorba sumačních indexů (škál, summated rating scales), reliabilita a validita sumačních indexů
- Možnosti pilotáže a její vyhodnocení, úprava dotazníku a volba způsobu sběru dat, příprava datového souboru, čištění dat, analýza a interpretace dat.

Doporučená literatura:

1. Obecně-metodologická literatura se zaměřením na kvantitativní výzkum:

Zahraniční:

Babbie, E. *The Practice of Social Research*. 12th edition. Belmont, CA: Wadsworth Publishing; 1995 (2010).

Creswell, J. W. *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. 2nd edition. New Persey: Pearson, 2005

Krathwohl, D.R. *Methods of Educational and Social Science Research. An Integrated Approach*. 2nd edition. Long Grove, IL: Waveland, 2004.

Muijs, D. *Doing Quantitative Research in Education with SPSS*. London: Sage, 2004.

Česko-slovenská:

Disman, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vydání. Praha: Karolinum, 2000.

Ferjenčík, J. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Praha: Protál, 2000.

Gavora, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000.

Hendl, Jan *Přehled statistických metod zpracování dat. Analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál, 2004.

Chráška, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2007.

Kerlinger, F. N. *Základy výzkumu chování. Pedagogický a psychologický výzkum*. Praha : Academia, 1972.

Pelikán, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 1998.

Švec, Š. a kol. *Metodológia vied o výchove. Kvantitatívno-scientické a kvalitativní-humanitné prístupy*. Bratislava: IRIS, 1998.

2. Doporučená literatura k dotazníkovým šetřením:

Converse, J.M.; Presser, S. *Survey Questions: Handcrafting the Standardized Questionnaire*. Thousand Oakes, CA: Sage, 1986.

DeVellis, R.F. *Scale Development: Theory and Applications*. 2nd Ed. Thousand Oaks, CA: Sage, 2003.

Groves, R.M.; Fowler, F.J.; Couper, M.P.; Lepkowski, J.M.; Singer, E.; Tourangeau, R. Survey Methodology. 2nd Edition. New Jersey: John Wiley & Sons, 2009.

Saris, W.E. & Gallhofer, I.N. Design, Evaluation, and Analysis of Questionnaires for Survey Research. New Jersey: John Wiley & Sons, 2007.

Spector, P.E. Summated Rating Scale Construction: An Introduction. Newbury Park, CA: Sage, 1992.

Tourangeau, R.; Rips, L.J.; Rasinski, K. The Psychology of Survey Response. New York: Cambridge University Press, 2000.

Název předmětu: **Sociologie vzdělávání** kód v SIS: [OD0133010](#)

Přednášející: **PhDr. David Greger, Ph.D.**, kontakt tel. 221 900 528, e-mail david.greger@pedf.cuni.cz,

doc. RNDr. Jana Straková, Ph.D., kontakt tel. 221 900 526, e-mail jana.strakova@pedf.cuni.cz

Termín: letní semestr 2019/20; předmět bude otevírán každý druhý rok

Místo konání: Myslíkova 7

Cíle: V rámci kurzu se studenti seznámí se základními teoriemi sociologie vzdělávání a také s nejdůležitějšími domácími i zahraničními výzkumy. Důraz bude kladen na pochopení vztahu mezi vzdělá(vá)ním a společností, a to v obou směrech: jak společnost ovlivňuje podobu školního vzdělávání i jak vzdělá(vá)ní přispívá k rozvoji společnosti a uplatnění jednotlivce. Zaměříme se zvláště na rovnost šancí na vzdělání, mechanismy utváření vzdělanostních nerovností i možností intervencí na podporu znevýhodněných žáků.

Obsah:

- Vzdělá(vá)ní a společnost - Úloha vzdělání pro jednotlivce a pro společnost, politické, ekonomické a sociální funkce vzdělávacích systémů, historie a současnost, aktuální témata: konkurenceschopnost vs. společenská soudržnost, příprava na trh práce vs. výchova k občanství, globalizace, individualizace.
- Teoretické přístupy v sociologii vzdělávání - Funkcionalismus, Konfliktualismus, Interakcionismus, soudobé teorie a systémový přístup v sociologii vzdělávání, škola jako instituce a organizace (neoinstucionalismus).
- Škola jako organizace a instituce - Sociologie kurikula a skryté kurikulum, kurikulum minulosti a budoucnosti, kdo utváří kurikulum a oficiální vědění; vztah moci a kurikula, organizace vzdělávání (vnější diferenciací - tracking), interakce učitel – žák, vrstevnické skupiny.
- Sociální stratifikace a vzdělanostní nerovnosti - Sociální nerovnosti a vzdělání, vzdělanostní mobilita, teorie sociální a kulturní reprodukce (P. Bourdieu, B. Bernstein), racionální jednání, koncept rovností příležitostí ve vzdělávání a teorie spravedlivosti. Přehled základních zahraničních a domácích výzkumů vzdělanostních nerovností. Rasa, etnicita a gender ve vzdělávání. Statistické ukazatele charakterizující vzdělanostní nerovnosti.
- Vzdělávání sociálně znevýhodněných žáků - Spravedlivé vzdělávací systémy, pozitivní diskriminace/afirmativní akce – její obhajoba a kritika, jak vypadají opatření na podporu vzdělávání sociokulturně-znevýhodněných žáků u nás a v zahraničí, vzdělávání Romů a cizinců u nás.

Zakončení: Kurz bude zakončen zkouškou. Zkouška bude založena na rozpravě nad předloženou seminární prací k vybranému tématu (téma bude konzultováno a schváleno po dohodě s vyučujícími).

Přihlášení do kurzu: telefonicky nebo elektronicky na sekretariátu ÚVRV (P. Vnuková), tel. 221900530, e-mail petra.vnukova@pedf.cuni.cz

Název předmětu: **Kvalitativní metody v pedagogickém výzkumu** kód v SIS: [OD0133007](#)

Přednášející: **PhDr. Karel Starý, Ph.D.**, kontakt: tel. 221 900 535, e-mail: karel.stary@pedf.cuni.cz

Místo konání: UK PedF ÚVRV, Myslíkova ul. 7 - 2. patro, M209

Termín konání: pondělí **25. 2., 11. 3., 8. 4., 20. 5., 3. 6. a 24. 6.**, vždy v čase 12:00–16:15

Cíle: Studenti budou v návaznosti na Úvodní teoreticko-metodologický kurz seznámeni se základními teoretickými a metodologickými východiskami kvalitativního výzkumu. Kurz bude specificky zaměřen na strategii případové studie a v jejím rámci budou vysvětleny hlavní metody shromažďování dat – pozorování a rozhovory, včetně způsobů pořizování záznamů. V průběhu distanční části kurzu budou účastníci provádět vlastní sběr dat. Součástí kurzu bude zpracování dat a jejich analýza. Studenti budou seznámeni s postupy kódování textu v softwarovém prostředí pro kvalitativní analýzu (MAXQDA).

Témata:

- Charakteristika slabých a silných stránek kvalitativního přístupu ve srovnání s kvantitativním výzkumem, možnosti smíšeného výzkumu; proces plánování kvalitativního výzkumu (cíle, konceptuální a teoretický rámec, formulace výzkumných otázek).
- Zajištění kvality výzkumu (pravdivost a platnost, přenositelnost, hodnověrnost, spolehlivost, účastnická validizace); etické otázky a jejich řešení (zajištění bezpečí účastníků výzkumu, důvěrnost, poučený souhlas)
- Specifika různých strategií kvalitativního výzkumu (zakotvená teorie, případová studie, etnografický a biografický přístup); vícečetná případová studie školy jako konkrétní příklad aplikace jedné ze strategií kvalitativního výzkumu.
- Metody sběru dat (terénní poznámky; zúčastněné a nezúčastněné pozorování; hloubkový rozhovor, ohniskové skupiny; technická stránka shromažďování dat)
- Analýza kvalitativních dat (transkripce, různé přístupy ke kódování, využití softwarových nástrojů; kategorizace a interpretace výsledků); psaní výzkumné zprávy (průběžné záznamy, tvorba databáze, citace výroků účastníků, příprava zprávy pro publikování).

Forma a rozsah výuky: Výuka probíhá v daných termínech formou prezenční blokované výuky a distanční formou v e-learningovém prostředí Moodle. Při prezenčních setkáních i v e-learningovém prostředí povedou účastníci průběžný diskurs o svých badatelských zkušenostech.

Způsob zakončení:

Prezentace a „obhajoba“ vlastního kvalitativního šetření na závěrečném setkání.

Základní literatura:

Hendl, J. Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace. Praha : Portál, 2005.

Miovský, M. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha : Grada, 2006.

Švaříček, R., Šedřová a kol. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha : Portál, 2008.

Strauss, A., Corbinová, J. Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie. Boskovice : Albert, 1999.

Další doporučené zdroje:

Bassey, M. Case study Research in Educational Settings. Maidenhead : Open University Press, 2006.

Denzin, N. K., Lincoln, Y. S. The Sage Handbook of Qualitative Research. Thousand Oak : Sage, 2005.

Flick, U. Managing Quality in Qualitative Research. Thousand Oak : Sage, 2007.

Huberman, A. M., Miles, M. B. Qualitative Data Analysis. An Expanded Sourcebook. Thousand Oak : Sage, 1994.

Maxwell, J. A. Qualitative Research Design. An Interactive Approach. Thousand Oaks, : Sage, 1996.

Morgan, D. L. Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu. Boskovice : Albert, 2001.

Schostak, J. Interviewing and Representation in Qualitative Research. Maidenhead : Open University Press, 2006.

Stake, R. E. The Art of Case Study Research. Thousand Oak : Sage, 1995.

Yin, R. K. Case Study Research. Design and Methods. Thousand Oaks : Sage, 1994.

<http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs>

<http://www.qualitativresearch.uga.edu/QualPage/>

<http://ejournals.library.ualberta.ca/index.php/IJQM/index>

<http://www.esds.ac.uk/qualidata/about/introduction.asp>

Název předmětu: **Statistika v pedagogickém výzkumu** kód v SIS: [OD0133005](#)

Přednášející: **PhDr. Martin Chvál, Ph.D.**, kontakt: tel. 221 900 533, e-mail martin.chval@pedf.cuni.cz

Místo konání: M. Rettigové 4, 1. patro - M 108

Termín konání: zimní semestr 2018/19, úterý 9:00 - 11:15 hod v R 108 počínaje 9.10.2018; otevírán každý druhý rok

Cíle: Účastníci kurzu si osvojí dovednosti počítat a graficky prezentovat základní popisné charakteristiky dat. Porozumí teorii testování hypotéz a náročnějším postupům analýzy dat na úrovni dovednosti komunikace se statistikem a správné interpretace statistické prezentace výsledků.

Obsah:

- Typy dat, proměnné spojité a diskrétní, tvorba databáze, vstup do popisné statistiky (tabulky četností)
- Tvorba základních grafů v Excelu, míry polohy, míry rozptýlení, osvojení popisné statistiky v práci v Excelu, řešení problémů čištění dat, tvorba kategorií, nahrazování hodnot intervaly a obráceně ("přemostění" mezi metodologií a statistikou)
- Normální rozdělení, lineární a plošná normalizace, tvorba norem a možnosti jejich rezentace, z-skór
- t-rozdělení a intervalové odhady pro střední hodnotu, úvod to teorie testování hypotéz, chyby 1. a 2. druhu, velikost účinku, t-testy
- F-test, korelační koeficient, test pomocí korelačního koeficientu, chí-kvadrát rozdělení, chí-kvadrát test
- Úvod do regresní analýzy, lineární regrese, vstup do práce v SPSS
- Tvorba dotazníků a testů, tvorba škál, obtížnost a citlivost položek
- Teorie validity a reliability, koeficienty reliability, Cronbachovo alfa

Forma a rozsah výuky: Výuka probíhá v učebně s notebooky. Možný je i vlastní notebook. Výuka je kombinací přednášky s diskusí a prací na notebooku. První 2/3 kurzu jsou výpočty realizovány v Excelu, v poslední 1/3 jsou student(ky) seznámeni(y) se statistickým SW SPSS. Pro větší přínos z přednášek je vhodná samostatná domácí příprava při osvojování výpočtů v SW. Zpravidla se uskuteční 10 setkání za semestr po 3 hodinách.

Způsob ukončení: Zkouška má dvě části. V první části student(ka) prokáže dovednost samostatných statistických výpočtů a tvorby grafů v SW Excel, příp. SPSS. Ve druhé části prokáže porozumění odborným textům, ve kterých jsou výsledky prezentovány pomocí statistického testování hypotéz.

Student(ka) smí u zkoušky používat své poznámky (i elektronické) učebnice i informace na internetu. Během zkoušky nesmí s nikým komunikovat kromě zkoušejícího. Čas na řešení úkolů zadaných u zkoušky je maximálně 2,5 hodiny.

Doporučená literatura (3-5 klíčových titulů):

Škaloudová, A. (1998). Statistika v pedagogickém a psychologickém výzkumu. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

Hendl, J. (2004, 2009, 2012). Přehled statistických metod zpracování dat : analýza a metaanalýza dat. Praha : Portál

Urbánek, T.; Denglerová, D.; Širůček, J. (2011). Psychometrika: Měření v psychologii. Praha: Portál.

Název předmětu: **Pokročilé statistické metody v pedagogickém výzkumu** kód v SIS: [OD0133011](#)

Přednášející: **PhDr. Martin Chvál, Ph.D.**, kontakt: tel. 221 900 533, e-mail: martin.chval@pedf.cuni.cz

Místo konání: M. Rettigové 4, 3. patro - R319

Termín konání: **letní semestr 2018/19, úterý, 9:00 - 11:10 hod.**

Účastníci kurzu si osvojí práci ve statistickém SW SPSS, budou umět aplikovat některé pokročilé statistické metody a obhájit jejich použití.

Obsah: Seznámení s prací v SPSS, vkládání dat a jejich editace, statistické testy v SPSS, faktorová analýza, knastrová analýza, vícerozměrná regrese.

Forma a rozsah výuky:

Kurz bude probíhat v učebně s notebooky. Výpočty budou realizovány v SPSS. Některá setkání budou realizována formou přednášky s diskusí a s ukázkami práce v SW, některá setkání budou volná, kdy studenti si budou sami počítat a využívat příležitosti individuálních konzultací s vyučujícím nad jejich výpočty. Vhodná pro tato setkání bude i práce s vlastními daty studentů

Zpravidla se uskuteční 8 setkání za semestr po 3 hodinách. Na začátku semestru budou účastníci informováni, ve kterých termínech bude realizován výklad statistických metod a ve kterých bude vytvořen větší prostor pro vlastní výpočty.

Způsob ukončení: prezentace vlastních výpočtů s obhajobou

Doporučená literatura (3-5 klíčových titulů):

Hendl, J. (2004, 2009, 2012). Přehled statistických metod zpracování dat : analýza a metaanalýza dat. Praha : Portál

Blahuš, P. (1985) Faktorová analýza a její zobecnění. Praha: SNTL.

McDonald, R. P. (1991) Faktorová analýza a příbuzné metody v psychologii. Praha: Academia.

Osecká, L. (2001). Typologie v psychologii: Aplikace metod shlukové analýzy v psychologickém výzkumu. Praha. Academia.

Název předmětu: **Psaní odborných textů** kód v SIS: OD0133012

Přednášející: **RNDr. Dominik Dvořák, Ph.D.**, kontakt: tel. 221 900 533, e-mail: dominik.dvorak@pedf.cuni.cz

Místo konání: ÚVRV, Myslíkova 7, M 204

Termín konání: zimní semestr každý rok, předmět je určen pro studenty 2. ročníku doktorského studia: **12.11., 10.12.,2018, 10.1.2019** vždy od 13 do 16 hodin v učebně M204. Další dva termíny se dohodnou s posluchači na prvním semináři na první schůzce na únor nebo březen 2019.

Doktorandi se přihlásí elektronicky na adresu uvrv@pedf.cuni.cz s uvedením předmětu "DS - Psaní odborných textů - dr. Dvořák"

Cíl předmětu: V kurzu získají studenti praktickou zkušenost s čtením, hodnocením, psaním, revidováním a korigováním akademických textů. Kurz naváže na informace o metodologii výzkumné práce a základní informace o akademickém psaní poskytnuté v rámci ÚTMK a bude se více věnovat praktickým aktivitám nad texty. Posluchači v kurzu budou psát, posuzovat a editovat segmenty textů vztažených k tématům svých doktorských prací, popř. vytvářet kratší ucelené texty vhodné k publikování v různých typech médií.

Témata:

Vědecká publikace a její místo ve vědecké práci. Proces psaní a proces publikování. Kvalifikační práce, publikace v periodiku, neperiodické publikace. Specifika publikování v češtině, angličtině.

Základní typy odborných publikací – studie (přehledová studie a přehledové partie v jiných typech studií, teoretický článek, kvantitativní a kvalitativní empirická studie, jiné typy studií). Výzkumné zprávy, monografie. Učební texty. Drobnější žánry v akademickém psaní. Popularizační psaní. Návrh struktury různých typů textů dle zaměření autora.

Kdo chce psát, musí číst. Práce s prameny, kritická syntéza zdrojů. Jak se vyhnout plagiátorství. Tvorba textu syntetizujícího několik pramenů.

Části vědeckého článku a zásady pro jejich výstavbu na různých úrovních.

Formální úprava odborného textu (pravidla APA a jejich alternativy). Úprava tabulek, grafického materiálu.

Posuzování odborného textu (recenze, oponentské posudky). Vzájemné připomínkování verze textu, proces editování textu, korektury.

Způsob ukončování: Je vyžadována aktivní účast na setkáních, průběžné předkládání zpracovaných úkolů. Absolvent provede rozbor předloženého cizího textu a napíše krátký text na téma zadané vedoucím.

Doporučená literatura:

Bailey, S. (2011). Academic Writing. A Handbook for International Students. London: Routledge.

Čechová, M., Krčmová, M., & Minářová, E. (2008). Současná stylistika. Praha: NLN.

Čmejrková, S., Daneš, F., Světlá, J. (1999). Jak napsat odborný text. Voznice: Leda.

Eco, U. (1997). Jak napsat diplomovou práci. Olomouc: Votobia.

Hendl, J. (2004). Přehled statistických metod zpracování dat. Analýza a metaanalýza dat. Praha: Portál.

Johnson, W. B., Mullen, C. A. (2007). Write to the Top! How to become a prolific academic. New York: Palgrave Macmillan.

Pravidla českého pravopisu (různá vydání). Nepodceňovat – důležitý pomocník každého autora.

The Publication Manual of the American Psychological Association, 6th Ed.

Szuchman, L. T. (2011). Writing with style: APA style made easy. Belmont: Wadsworth, Cengage Learning.

Pedagogická orientace 4/13. Monotematické číslo časopisu.

Název předmětu: **Vybraná témata z psychometrie** kód v SIS: NMST570

Přednášející: **RNDr. Patricie Martinková, Ph.D.**

Pracoviště: ÚVRV PedF UK, Myslíkova 7 Praha 1 - kontakt: patricia.martinkova@pedf.cuni.cz

Místo konání: MFF UK, Sokolovská 83

Termíny konání:

Doktorandi se přihlásí přímo přednášející na email: patricia.martinkova@pedf.cuni.cz

Forma a rozsah výuky: Cílem semináře je představit vybraná témata z psychometrie a statistické modely používané v analýze znalostních a psychologických testů. Metody budou demonstrovány na reálných datech např. z maturity, přijímacích a jiných testů. Využijeme volně šiřitelné statistické prostředí R, představen bude také další software (IRTPRO, flexMIRT aj.). Vhodné pro magisterské studenty a doktorandy různých oborů se znalostí základů statistiky.

Podmínkou pro udělení zápočtu je aktivní účast. V případě absence je podmínkou dodatečné odevzdání úkolů zadaných v příslušné hodině. V případě vyššího počtu absencí než 2 lze individuálně domluvit vypracování seminární práce či prezentace referátu.

Obsah:

Seminář pokryje vybraná témata psychometrie, jako např. tradiční analýzu položek, ověřování reliability a validity testu, využití modelů logistické a nelineární regrese, smíšené modely tzv. teorie odpovědi na položku, metody detekce odlišného fungování položek pro skupiny, principy počítačového adaptivního testování aj. Metody budou demonstrovány na reálných datech např. z maturity, přijímacích a jiných testů. Využijeme volně šiřitelné statistické prostředí R, představen bude také další software (IRTPRO, flexMIRT aj.).

Literatura:

Rao, C. R. & Sinharay S. (2006). Handbook of Statistics. Volume 26: Psychometrics. Amsterdam, NL : Elsevier.

van der Linden, W. J. (2016). Handbook of item response theory: Models, statistical tools, and applications (Vols.1-3). Boca Raton, FL: Chapman & Hall/CRC.

Název předmětu: **Správa a řízení školství** kód v SIS: [OD0115004](#)

Přednášející: **prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.**, kontakt: tel.466036447, e-mail karel.rydl@upce.cz,

Místo konání: Univerzita Pardubice, Karlova univerzita Praha (dle dohody)

Termín konání: dle dohody 3-5 setkání v semestru

Cíle: Cílem kurzu je získání přehledu ve vybraných problémech organizace správy a řízení školství jako součásti společenského systému. Studenti se seznámí s vývojem jevu, jeho současnou podobu, slabými i silnými stránkami a v komparaci domácího a zahraničního vývoje sledovaných jevů posílí vlastní znalosti problematiky předmětu.

Obsah:

- Vývoj organizace právy a řízení školství v ČR a ve světě.
- Metodologické přístupy k pojetí organizace správy a řízení školství (vnější vnitřní vlivy).
- Provázanost s dalšími oblastmi společenských aktivit.
- Systém budování řídicích, správních a kontrolních institucí.
- Personální politika, kvalifikovanost, profesionalizace.
- Systémy financování.
- Pojetí hodnocení kvality systému, tvorba kritérií a výběr ukazatelů.
- Perspektivy organizace řízení a správy školství u nás i ve světě.

Forma a rozsah výuky: 1 semestr, 15 hodin

Způsob ukončení: instruktáž, diskuse, písemná práce, certifikace kolokviem

Doporučená literatura:

Janák, J. a kol.: Dějiny správy v českých zemích. Praha, LN 2005. ISBN 978-80-7106-709-1

Kalinová, L.: Společenské proměny v čase socialistického experimentu. Praha, Academia 2007. ISBN 978-80-200-1536-5

Prášilová, M.: Řízení základní školy v letech 1990-2007. UP Olomouc 2008. ISBN 978-80-244-2036-3

Rýdl, K.: K vývoji správy a řízení školství v českých zemích I. (1774-1989). Univerzita Pardubice 2010. ISBN 978-80-7395-322-5

Aktuální legislativa, mezinárodní dokumenty OECD a UNESCO

Název předmětu: **Obecná pedagogika** kód v SIS: [OD0114004](#)

Přednášející: **prof. PaedDr. Stanislav Bendl, Ph.D.**, kontakt tel.: 221 900 188, e-mail: stanislav.bendl@pedf.cuni.cz

Místo konání: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, M.D.Rettigové 4, Praha 1, 116 39

Termín konání: ZS 2018/19

Přihlášení do kurzu: Podle počtu přihlášených doktorandů bude zvolena organizační forma kurzu, učebna a termíny setkání. Přihlášky na zimní semestr přijímá vyučující e-mailem do konce listopadu.

Cíle:

Primárním cílem předmětu je uvést studenty do soudobé pedagogické teorie, seznámit je se základní terminologií a strukturou pedagogiky. Studenti by měli vnímat obecnou pedagogiku jako nezastupitelnou vědeckou disciplínu, jejíž poznatky tvoří základ pro další studium a praxi v oblasti výchovy a vzdělávání. Sekundárním cílem je rozkrývat složitosti výchovy v kontextu dnešní společnosti a poukázat na potřebu transdisciplinárního a systémového pohledu na fenomén výchovy. Terciárním cílem je hledat spolu se studenty možnosti, jak se mohou vychovatelé a vychovávaní úspěšně vyrovnávat s nároky, které na ně v oblasti výchovy klade současná škola a společnost.

Obsah:

Předmět seznamuje studenty s povahou pedagogické vědy a vede je k osvojení současné pedagogické terminologie. Seznamuje studenty s problematikou výchovy ve filozofickém, historickém, biologickém, antropologickém, sociologickém, psychologickém a pedagogickém kontextu. Analyzuje pojem výchova a uvádí jej do vztahu s obsahově blízkými pojmy. Pozornost je věnována nejen základním pedagogickým kategoriím, pedagogické terminologii a jejím proměnám, ale také společenské determinaci výchovy, faktorům rozvoje lidského jedince, teorii učitelské profese, problematice mravního vývoje a mravní výchovy, otázkám autority vychovatele a vychovávaného, vztahu výchovy a sebevýchovy, výchově jako specifickému případu manipulace. Důraz je kladen na hodnotovou orientaci pedagogiky a její význam pro humanizaci výchovy. Integrovaným prvkem, který se snaží propojit výše uvedená témata, je pojem autority. Na autoritu je nahlíženo jako na antropologickou konstantu, která hraje klíčovou úlohu ve vývoji člověka, v jeho výchově a vzdělávání a jejíž podoba a pojetí „definuje“ modely výchovy a výchovné styly.

Forma a rozsah výuky: přednáška a seminář; 26 hodin (bloková výuka: 4-5 setkání)

Způsob ukončení: zpracování zadaných úkolů (seminární práce) a zkouška

Doporučená literatura:

BLÍŽKOVSKÝ, B. Systémová pedagogika: pro studium a tvůrčí praxi. Ostrava : Amosium servis, 1992. ISBN 80-85498-18-9.

ČÁP, J.; MAREŠ, J. Psychologie pro učitele. Praha : Portál, 2001. ISBN 80- 7178-463-X.

HAVLÍK, J.; KOŤA, J. Sociologie výchovy a školy. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-635-7.

HELUS, Z. Úvod do sociální psychologie (Aktualizovaná témata pro studující učitelství). Praha: UK v Praze - Pedagogická fakulta, 2001. ISBN 80-7290- 054-4.

KELLER, J.; TVRDÝ, L. Vzdělanostní společnost? Chrám, výtah a pojišťovna. Praha : SLON, 008. ISBN 978-80-86429-78-6. MÍČEK, L. Sebevýchova. Praha : SPN, 1988.

PAŘÍZEK, V. Základy obecné pedagogiky. Praha : PedF UK v Praze, 1996.

PELIKÁN, J. Výchova jako teoretický problém. Ostrava : Amosium, 1995. ISBN 80-85498-27-8.

PRŮCHA, J. Moderní pedagogika. Třetí přepracované a aktualizované vydání. Praha : Portál, 2005. SBN 80-7367-047-X.

SOKOL, J. Filosofická antropologie. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-627-6.

VACEK, P. Rozvoj morálního vědomí žáků. Praha : Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-386-4.

VALIŠOVÁ, A.; BRATSKÁ, M.; SLIWERSKI, B. a kol. Relativizace autority a její dopady na současnou mládež. Praha : ISV, 2005. ISBN 80- 86642-43-7.

VALIŠOVÁ, A.; KASÍKOVÁ, H. a kol. Pedagogika pro učitele. 2., rozšířené a aktualizované vydání. Praha : Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.

VAŠUTOVÁ, J. Byt učitelem: Co by měl učitel vědět o své profesi. 2., přepracované vydání. Praha: UK PedF, 2007. ISBN 978-80-7290-325-2.

WRÓBEL, A. Výchova a manipulace. Praha : Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2337-2.

Název předmětu: **Teorie výchovy** kód v SIS: [OD0114009](#)

Garant: **doc. PhDr. Jiří Prokop, Ph.D.**, kontakt: tel. 221 900 107, e-mail: prokopjura@volny.cz

Místo konání: katedra pedagogiky PedF UK, M. Rettigové 4 - Praha 1

Termín konání: ZS, LS 2018/19

Cíl předměti: Cílem předmětu je otevřít se pluralismu v oblasti edukace. Teorie výchovy by měla doktorandovi oboru pedagogika posloužit jako mapa, která mu může ukázat cestu ve spletnosti pedagogických teorií, směřů a proudů.

Anotace: Teorie výchovy je jednou ze základních pedagogických disciplín, která se zabývá systematizací a uspořádáním věd o výchově, jejich cíli, metodami, formami, prostředky a podmínkami. Předmětem teorie výchovy jsou především různé teorie, směry a výchovné ideologie, poskytující řadu teoretických modelů a způsobů myšlení o výchovném procesu.

Doporučená literatura:

Bertrand, Y. Soudobé teorie vzdělávání. Praha: Portál, 1998.

Brezinka, W. Východiska k poznání výchovy. Brno: L. Marek, 2001.

Gutek, G., L. Philosophical and Ideological Perspectives on Education. Needham Heights: Pearson Education, 1997.

Kwieciński, Z., Śliwerski, B. Pedagogika. Warszawa: PWN, 2004.

Prokop, J. Pedagogika a ideologie. In: Prokop, J., Rybičková, M. (Ed.) Proměny pedagogiky. Praha: PedF UK, 2005, s. 155-161.

Prokop, J. Škola a společnost v kritických teoriích 20. století. Praha: Karolinum, 2005.

Průcha, J. Moderní pedagogika. Praha: Portál, 1997.

Singule, F. Pedagogické směry 20. století v kapitalistických zemích. Praha: SPN, 1966.

Zelina, M. Teórie výchovy. Hľadanie dobra. Bratislava: SPN, 2004.

Název předmětu: **Teorie učitelské profese** kód v SIS: [OD0115007](#)

Garant: **PhDr. Anna Tomková, Ph.D.**, kontakt: tel. 221900222, e-mail anna.tomkova@pedf.cuni.cz

Místo konání: UK PedF, M. Rettigové 4 - Praha 1

Termín konání: ZS, LS 2018/19

Přihláška do kurzu: Přihlášky přijímá garantka kurzu do 15.11.2018 na adrese: anna.tomkova@pedf.cuni.cz. Učebna a termíny setkání budou upřesněny podle počtu přihlášených doktorandů.

Cíle: Cílem předmětu je orientovat doktorandy v aktuální problematice učitelské profese u nás a v zahraničí, v rovině teoretických východisek, výzkumného zpracování a aplikací v praxi.

Obsah předmětu je dělen na několik subtémat:

- **Profesionalizace učitelské profese a učitelského vzdělávání. Naše a zahraniční přístupy ke kvalitě učitele a profesnímu standardu.**

Subtéma se zaměřuje na dvě oblasti: (a) na koncept profesionalizace učitelství a učitelského vzdělávání a na přístupy české vzdělávací politiky k tomuto fenoménu v kontextu mezinárodních trendů. (b) Koncepty kvalita učitele, profesní standard, karierní systém. Reflexe klíčových trendů a přístupů v mezinárodní perspektivě a analýza domácího vývoje v této oblasti v posledních 20 letech.

- **Učitelská profese, její proměny a problémy. Učitelské sbory základních škol** (P. Urbánek)

Subtéma předmětu definuje a kriticky konfrontuje podstatu profese; analyzuje učitelství v jeho vývoji a v současném postmoderním kontextu. S oporou o výzkumné nálezy je diskutován deprofesionalizační tlak na práci učitele, dále jsou hodnoceny rozličné fenomény v učitelství a učitelské práci (podpora učitelů, spolupráce školy a rodiny,

společenská prestiž profese, morální konflikt a distres učitelů, profesní vyhoření aj.). Je identifikována šíře společenských požadavků a nároků na učitelství. Posouzeny jsou podmínky práce učitelů v souvislosti s výraznými změnami požadavků na profesi. Identifikovány jsou současné klíčové problémy učitelství, možnosti a meze jejich řešení.

Tematika učitelských sborů je dlouhodobě mimo odborný a výzkumný zájem u nás i v zahraničí, zanedbáván je i praktický dosah kvality sborů pro fungování školy. Ukazuje se přitom, že kvalita a stabilita učitelského sboru implikuje značný potenciál práce školy a je určujícím faktorem pro její kulturu. S oporou o aktuální výzkumné nálezy se subtéma zabývá sociálním klimatem učitelských sborů ZŠ, jeho výzkumem, typologií z pohledu vedení lidí a fungování sborů, personální konstelací v učitelských sborech, konflikty ve sborech, mobbingem a pohybem (fluktuací) učitelů mimo sbor.

- **Profesní rozvoj učitelů a formy jeho podpory**

Subtéma se zaměřuje na proměny charakteristik a s nimi spojených potřeb podpory učitelů v různých fázích jejich profesního života. Pozornost je směřována zejména k učitelům začínajícím. Diskutovány jsou jednotlivé formy podpory -kurzy DVPP, mentoring, koučování, supervize, mediace, kolegiální podpora v rámci párové a týmové výuky aj., kriticky zvažovány výhody a rizika jednotlivých forem, potažmo podmínky jejich efektivity. Prakticky jsou představeny základní principy vedení podpůrného mentorského rozhovoru a principy facilitace týmové supervize. Analyzovány jsou kazuistiky jednotlivých učitelů zdůrazňující nároky na individualizace při hledání vhodné podpory.

- **Reflexivní pojetí přípravy učitelů a práce s pedagogickým portfoliem. Hodnocení kvality pregraduální přípravy učitelů**

Subtéma se zaměřuje na orientaci v inovacích profesní přípravy a hodnocení budoucích učitelů. Reflexivní pojetí učitelské přípravy představuje jako přístup, který má potenciál řešit problém nedostatečné integrace teorie a praxe. Profesní portfolio prezentuje jako jeden z nástrojů reflexivního přístupu ke vzdělávání budoucích učitelů. V rámci tohoto subtematu budou diskutovány také další možnosti zefektivňování učitelské přípravy, např. uplatňování principu pedagogického izomorfismu, profesní učení v učicích se komunitách, formy spolupráce s fakultními/klinickými školami apod. Studenti se seznámí se zahraničními zkušenostmi z procesů autoevaluace a evaluace studijních programů přípravy budoucích učitelů.

Forma a rozsah výuky: 1 semestr, celkem 24 hodin, tj. 4 přednášky (celkem 12 hodin) a individuální konzultace (celkem 12 hodin)

Je očekávána účast studentů na přednáškách. V případě omluvené absence samostatné doplnění přednášeného tématu.

Způsob ukončení: V průběhu kurzu se student bude rozhodovat o tematickém zaměření a formě své výstupní práce. Zkontaktuje jednoho z přednášejících k individuálním konzultacím. Dokončenou práci předloží zkušejícímu k určenému datu. Zkouška proběhne formou rozpravy nad písemnou prací, případně komentovanými materiály v portfoliu a seznamem prostudované odborné literatury k tématu

Doporučená literatura:

BERAN, V. Podpora začínajících učitelů a jejich rozvoj ve školské praxi a na příkladu vybrané školy [online]. 2015 [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/151711>. Vedoucí práce Romana Lisnerová.

DUSCHINSKÁ, K.: Mentoring v procesu stávání se učitelem – Disertační práce. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2010. Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Jaroslava Vašutová, Ph. D. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/97350/>

DVOŘÁK, D. et al. Česká základní škola. Vícepřípadová studie. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-2461-896-8.

JUKLOVÁ, K. *Začínající učitel z pohledu profesního vývoje*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. ISBN 978-80-7435-266-9.

HAVLÍČKOVÁ, M. *Mentoring a supervize jako zdroj sebereflexe učitele*. Dostupné z: <http://docplayer.cz/6761-Mentoring-a-supervize-jako-zdroj-sebereflexe-ucitele.html>

HORSKÁ, V. *Koučování ve školní praxi*. Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 80024724502.

KORTHAGEN, F. et al. *Jak spojit teorii s praxí: Didaktika realistického vzdělávání učitelů*. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-221-5.

PÍŠOVÁ, M., DUSCHINSKÁ, K. a kol. *Mentoring v učitelství*. Praha: PedF UK, 2011. ISBN 978-80-7290-518-8.

SPIILKOVÁ, V., TOMKOVÁ, A. *Kvalita učitele a profesní standard*. Praha: PedF UK, 2010. ISBN 978-80-7290-496-9.

SPIILKOVÁ, V. *Přístupy české vzdělávací politiky po roce 1989: Deprofesionalizace učitelství a učitelského vzdělávání? Pedagogika*, 2016, roč. 66, č. 4, s. 368-365. ISSN 0031-3815

SPIILKOVÁ, V., TOMKOVÁ, A., MAZÁČOVÁ, N., KARGEROVÁ, J. a kol. *Klinická škola a její role ve vzdělávání učitelů*. Praha: Retida spol. s r.o., 2015. ISBN: 978-80-260-9405-0. Dostupné na webu katedry primární pedagogiky Pedagogické fakulty UK v Praze na adrese: http://kppg.pedf.cuni.cz/files/users/2/tiny_browser_files/files/klinickaskola_kniha.pdf

TOMKOVÁ, A. *Příprava učitelů a hodnocení její kvality v Belgii*. Praha: Univerzita Karlova - Pedagogická fakulta, 2016. ISBN 978-80-7290-871-4.

TOMKOVÁ, A. *Princip izomorfismu v učitelské přípravě. Pedagogika*, 2015, r. LXV, č. 1, s. 75-81. ISSN 0031-3815.

TOMKOVÁ, A., SPIILKOVÁ, V., PÍŠOVÁ, M., MAZÁČOVÁ, N., KRČMÁŘOVÁ, T., KOSTKOVÁ, K., KARGEROVÁ, J. *Rámec profesních kvalit učitele. Hodnotící a sebehodnotící arch*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. ISBN: 978-80-87063-64-4. <http://www.nuv.cz/file/54/>

URBÁNEK, P. *Vybrané problémy učitelské profese. Aktuální analýza*. Praha: TU v Liberci, 2005. ISBN 80-7083-942-2.

URBÁNEK, P. Učitelství na rozcestí: historie, současnost a rizika. *Pedagogika pedagogů. Tradice a současnost učitelství*. České Budějovice: PedFJU, 2013, s. 53-74. ISBN 978-80-7394-397-4.

Název předmětu: Primární pedagogika kód v SIS: [OD0115001](#)

Garant: **PhDr. Helena Hejlová, Ph.D.**, helena.hejlova@pedf.cuni.cz

Přednášející: prof. PaedDr. Radka Wildová, CSc., PhDr. Anna Tomková, Ph.D., doc. PhDr. Jana Uhlířová, CSc., PhDr. Jana Kargerová, Ph.D., PhDr. Helena Hejlová, CSc.

Místo konání: UK PedF, katedra primární pedagogiky

Termín konání: LS 2018/19 Podle počtu přihlášených doktorandů bude zvolena organizační forma kurzu (přednášky, individuální konzultace), učebna a termíny setkání. Doktorandi se přihlásí vyplněním formuláře [Přihláška-kurz primární pedagogika](#), který zašlou elektronicky na adresu helena.hejlova@pedf.cuni.cz do 30. listopadu.

Cíle: Cílem předmětu je orientovat doktorandy v klíčových tématech primární pedagogiky z hlediska teoretických východisek, výzkumného zpracování a aplikací v praxi.

Obsah přednášek:

prof. Wildová

- Čtenářská gramotnost a její rozvoj v primární škole v historicko- srovnávací perspektivě. Proměny v pojetí gramotnosti a strategiích jejího rozvoje v kontextu kurikulární reformy, zjištění z mezinárodních srovnávacích výzkumů – PISA, PIRLS aj.

PhDr. Tomková

- Předmět primární pedagogiky, na dítě orientované pojetí primární pedagogiky.
- Primární škola/vzdělávání v historicko-srovnávací perspektivě – z hlediska postavení ve vzdělávacím systému, celkového pojetí, cílů, obsahu a procesů učení v primárním vzdělávání s cílem identifikovat klíčové evropské trendy a srovnat je s trendy domácího vývoje.
- Teoretická východiska tzv. nové koncepce z r. 1976 (teorie rozvíjejícího vyučování a akcelerace psychického vývoje dětí), problémy v její realizaci a dopady na pojetí primárního vzdělávání.
- Transformace primárního vzdělávání po roce 1989 v širším kontextu transformace českého školství.

doc. Uhlířová

- Československé reformní hnutí 20. a 30. let jako inspirační zdroj pro současné proměny.

PhDr. Kargerová

- Alternativní didaktické koncepce a vybrané inovativní vzdělávací projekty v kontextu transformace primárního vzdělávání po roce 1989.

PhDr. Hejlová

- Etika učitelství, její zdroje, obsah, význam pro praxi. Práva dítěte.

Hlavní témata mohou být modifikována a rozšířena dle odborného zaměření doktorandů. Mohou být také na základě zájmu doktorandů doplněna o další důležitá témata, zejm. individualizace v primárním vzdělávání, práce s nadaným žáky, multikulturní vzdělávání, konstruktivistické přístupy a tvorba učebnic (na příkladu prvouky) – PhDr. J.Stará, Ph.D., PhDr.T.Krčmářová, Ph.D.

Forma a rozsah výuky: 1 semestr, 24 hodin přednášek a 10-15 hodin individuálních konzultací

Způsob ukončení kurzu: zkouška formou rozpravy ke klíčovým otázkám primární pedagogiky na základě prostudované odborné literatury

Doporučená literatura:

SPIILKOVÁ, V. a kolektiv. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha: Portál, 2005, 311 s. ISBN 80-7178-942-9.

SPIILKOVÁ, V. *Proměny primární školy a vzdělávání učitelů v historicko-srovnávací perspektivě*. Praha: PedF UK, 1997. 121 s. ISBN 80-86039-41-2.

SPIILKOVÁ, V., HEJLOVÁ, H: *Příprava učitelů pro primární a preprimární vzdělávání v Česku a na Slovensku*. Praha: UK v Praze, Pedagogická fakulta, 2010.

WILDOVÁ, R. et al. *Čtenářská gramotnost a podpora jejího rozvoje ve škole*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2012, 212 s. ISBN 978-80-7290-579-9.

HEJLOVÁ, H. *Práva dítěte ve vzdělávání - výzva pro učitele*. Praha: UK v Praze-PedF, 2010. 166 s. ISBN 978-80-7290-468-6.

HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2009. 288 s. ISBN 978-80-7367-628-5.

BOLAND, T., LETSCHERT, J. *Primary Prospects* (Developments in Primary Education in some European Countries, A Quest to Facts, Trends and Prospects). Enschede: National Institute for Curriculum Development SLO 1995. ISBN 0-396-90364-9.

GALTON, M. *Handbook of Primary Education in Europe*. Strasbourg: CDCC, 1989.

GFEN (kol.) *Všichni na jedničku! Alternativní didaktické postupy*. Praha: Karolinum, 1991. ISBN 80-7066-456-8.

LUKAVSKÁ, E.: *Pozor děti!* Dobrá Voda: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003. 197 s. ISBN 80-86473-52-X.

SCHEERENS, J., BRUMMELHUIS, A. *Indicators on the Functioning of Primary Schools in twelve European Countries*. Paris: OECD, 1996. ISBN 0-07-047691-3.

ŠTECH, S. *Škola stále nová*. Praha: Karolinum, 1992. ISBN 80-7066673-0.

KOLLÁRIKOVÁ, Z., PUPALA, B. (Ed.) *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001.

Další literatura bude doporučena v průběhu kurzu vyučujícími.

Název předmětu: Předškolní pedagogika kód v SIS: [OD0115002](#)

Přednášející: **doc. PaedDr. Soňa Kotátková Ph.D.** kontakt tel.: 221 900 121, e-mail: sona.kotatkovaedf.cuni.cz

Místo konání: PedF UK, M. Rettigové 4, Praha 1, 116 39

Termín konání: ZS 2018/19

Přihlášení do kurzu: podle počtu přihlášených doktorandů bude zvolena organizační forma kurzu, učebna a termíny setkání. Přihlášky na zimní semestr přijímá vyučující e-mailem do konce listopadu.

Cíle: Cílem kurzu je poskytnout orientaci v historickém vývoji a současném pojetí vzdělávání dětí předškolního věku. Zaměřit se na definování základních pedagogických pojmů orientovaných na předškolní vzdělávání (cíle předškolní pedagogiky, didaktika předškolního vzdělávání, metody vzdělávání a jejich specifika, pedagogická diagnostika, kompetence předškolního pedagoga, apod.) Rozkrýt procesy transformace a kurikulárního zakotvení mateřských škol po roce 1990 do osobnostního modelu předškolního vzdělávání s východiskem v humanistických teoriích vzdělávání. V druhé rovině cílů bude kurz směřovat do vnitřního systému jednotlivých oblastí vzdělávacího působení a do specifik učení předškolního dítěte s odpovědností učitele usnadňovat a v inkluzivním rozměru rozvíjet dispozice každého dítěte podle jeho možností a tempa.

Obsah:

- Historická linie vývoje dítěte předškolního věku před a po vzniku institucionální výchovy v mateřské škole. Přínos reformní pedagogiky v první polovině 20. století a po roce 1990
- Proces transformace mateřských škol s počátky v 90. letech 20. stol. Osobnostně orientovaný model předškolního vzdělávání jako protipól učebně disciplinární výchovně vzdělávací práce v socialistických programech výchovné práce.
- Učitel v osobnostně orientovaném modelu, specifika humanistických přístupů. Respektování psychosociálních potřeb a nezbytnost hry jako základu pro kognitivní a sociální rozvoj a zdroj vnitřního popudu k učení a seberealizaci
- Pluralita výchovně vzdělávacích nabídek a vzdělávacích nebo pečujících institucí – realita společenského kontextu, pozitiva a rizika.
- Vnitřní vzdělávací systém. Uspořádání vzdělávacího přínosu v oblasti kognitivní, emocionální, osobnostní a sociální, pohybové a zdravotní, estetické a tvořivé. Změny v RVP PV – silné a rizikové stránky
- Návaznost základní školy na předškolní vzdělávání, pozice pedagogicko-psychologického poradenství pro potřeby mateřské školy jako opora učitele, potřeba diferencované pedagogické práce v MŠ a ve třídách 1. stupně ZŠ, jako opora dobrého staru do vzdělávací kariéry dítěte/žáka

Forma a rozsah výuky: 1 semestr, celkem 24 hodin, tj. 4 přednášky (celkem 12 hodin) a individuální konzultace (celkem 12 hodin); v případě menšího množství studentů je možná osobní domluva na interaktivní formě individuálních konzultací.

Způsob ukončení: Student si po dohodě s vyučujícím zvolí téma výstupní písemné práce, která může mít podobu anotací z odborných/zahraničních zdrojů (výzkumných statí) a bude vztažena ke konkrétní části předškolní pedagogiky. Zkouška proběhne formou rozpravy nad předloženou prací doloženou adekvátní studijní literaturou.

Doporučená literatura:

BEDNÁŘOVÁ, J., DANDOVÁ, E., KRATOCHVÍLOVÁ, J. aj. *Školní zralost a její diagnostika*. Praha: Nakl. J. Raabe, 2017 ISBN 978-80-7496-319-3.

BERTRAND, Y. *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-216-5.

ČAPKOVÁ, D. *Dějiny teorie a praxe výchovy dětí předškolního věku do konce 18. století*. Praha: Ústřední ústav pro vzdělávání pedagogických pracovníků, 1980.

FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál, 2003.

HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí. Obrát k dítěti jako výzva pro učitele i rodiče*. Praha: Portál, 2004.

HOSKOVCOVÁ, S. *Psychická odolnost předškolního dítěte*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-2741424-8.

KOŤÁTKOVÁ, S. Jak se mateřských škol dotýkaly transformační a kurikulární změny? *Pedagogická orientace*, roč.24, 2014, č. 4, s. 583-597. ISSN 1211-4669.

KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola. 2. rozšířené a přepracované vydání*, Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4435-3.

KOŤÁTKOVÁ, S. Širší kontext výchovy dítěte v ČR. *Pedagogická orientace*, 2008, roč. 18, č. 3, s. 38-52. ISSN 1211-4669.

OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80247-5107-8.

PRŮCHA, J. *Dětská řeč a komunikace. Poznatky vývojové psycholingvistiky*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3181-0.

SVOBODOVÁ, E., VÍTEČKOVÁ, M. a kol. *Osobnost předškolního pedagoga*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1243-0.

ŠULOVÁ, L., ZAUCHE-GAUDRON, CH. *Předškolní dítě a jeho svět*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0752-2.

TESAŘOVÁ, R. *Problémy mateřskoškolské pedagogiky*. Brno: Knihovna Společnosti pedagogického musea v Brně, 1948.

VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a kol. *Pedagogika pro učitele. 2. rozšířené a přepracované vydání*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.

VAŠUTOVÁ, J. *Být učitelem. Co by měl učitel znát o své profesi. 2. přepracované vydání*. Praha: UK PedF, 2007. ISBN 978-80-7290-325-2.

Název předmětu: **Tradice českého vzdělávání** kód v SIS: OD0115003

Přednášející: **doc. PhDr. Jana Uhlířová, CSc.**, kontakt: 221900187, e-mail jana.uhlirova@pedf.cuni.cz

Místo konání: Rettigové 4, 116 39 Praha 1, R 219

Termín konání: vždy ZS, 6 setkání v semestru dle typu přihlášených, celkový max. rozsah – 15 hodin

Cíle: Získat porozumění vývojovým tendencím a proměnným školství a výchovy na základě identifikace stěžejních událostí a historických okolností vedoucích k dějinným zvrátům v tradicích české školy a výchovy.

Obsah:

- Kořeny a předpoklady tradice české školy (J. A. Komenský, česká kmenologie)
- Důrazy osvícenství, význam racionalismu pro rozvoj výchovného kontextu
- Význam J.F. Herbartu pro výchovu 19. století a rozvoj paradigma herbartistické školy
- Principy a projevy reformního hnutí
- Meziválečné československé reformní hnutí (legislativa, boj o reformu školy, vztah meziválečné situace na půdě školství a současná školská transformace)
- Zvrat kontinuity české výchovné tradice (1939-1945, 1948-1989)

Forma: Přednášky a semináře

Způsob ukončení: Zkouška vyplývající ze závěrečné práce

Doporučená literatura:

ČAPKOVÁ, D. Myslitelstvo vychovatelství odkaz Jana Komenského. Praha: Academia, 1989.

CHLUP, O., KUBÁLEK, J., UHER, J. Pedagogická encyklopedie I.-III. Brno : Novina, 1938-1940.

PATOČKA, J. Filosofické základy Komenského pedagogiky. In Komeniologické studie I. Praha : Oikúmené, 1997, s. 164-231.

UHER, B. Nové školy v předválečném Československu. Praha : UK, 1971.

UHLÍŘOVÁ, J. Problémy československé školské reformy v meziválečném období I., II. Praha : UK PedF, 2004. ISBN 80-7290-196-6.

VÁŇOVÁ, R. Československé školství ve 30. letech (Příhodovská reforma). Praha : UK PedF, 1996.

VÁŇOVÁ, R. Úsilí československého učitelstva o školskou reformu. Pokusné školy 20. let. Pedagogika, 1992, roč.42, č. 2, s. 251-258. ISSN 0031-3815.

VRÁNA, S. Základy nové školy. Brno : Ústřední učitelství nakladatelství a knihkupectví, 1946.

Název předmětu: **Didaktika** kód v SIS: [OD0115005](#)

Místo konání: UK PedF, katedra primární pedagogiky

Přednášející/garant: **PaedDr. Nataša Mazáčová, Ph.D.** – katedra primární pedagogiky a Středisko pedagogické praxe, kontakt: natasa.mazacova@pedf.cuni.cz

Termín konání: LS 2018/19

Cíle: Zprostředkovat aktuální poznatky z obecné didaktiky a ukázat jejich význam v současné pedagogické praxi.

Analýzovat

aktuální aspekty didaktiky s přesahem do reálné školní praxe. Prohloubit samostatné didaktické myšlení a schopnost chápat didaktiku z hlediska vývoje, změn a pedagogických inovací

Obsah: Vybraná témata, která mohou být aktualizována dle zaměření doktorandů:

- Kurikulární reforma na všech stupních škol
- Reformy vzdělávacích obsahů
- Didaktická analýza současných učebnic
- Konstruktivistické pojetí vyučování
- Možnosti a meze vybraných pedagogických inovací v současné škole
- Možnosti a meze využití ICT ve výuce současné školy a využívání médií jako didaktických prostředků
- Možnosti individualizace, diferenciací a socializace výuky v současné škole se zaměřením na nadané žáky
- Inovace v pregraduální přípravě učitelů – možnosti rozvíjení didaktických znalostí obsahu
- Klinická škola – místo pro profesní rozvoj budoucího učitele
- Vlastní téma doktoranda, které řeší významné aktuální aspekty v didaktice

Forma a rozsah výuky: 1 semestr, celkem 18 hodin, tj. 3 přednášky (celkem 9 hodin); konkretizace vybraných teoretických aspektů současné didaktiky v prostředí základní a střední školy – náslechy a reflexe (celkem 9 hodin); individuální konzultace

Způsob ukončení kurzu: zkouška formou rozpravy nad zpracovanou závěrečnou prací aobhajoba ve skupině doktorandů

Doporučená literatura:

BERTRAND, Y.: Soudobé teorie vzdělávání. Praha: Portál, 1998.

JANÍK, T. a kol. Pedagogical content knowledge nebo didaktická znalost obsahu. Brno: Paido, 2007.

KORTHAGEN, F. et al. Jak spojit praxi s teorií: Didaktika realistického vzdělávání učitelů. Brno: Paido, 2011.

MAŇÁK, J. a kol. Kurikulum v současné škole, Brno: Paido 2008.

MAZÁČOVÁ, N. Vybrané pedagogické inovace v současné škole. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2008.

SKALKOVÁ, J. Pedagogika a výzvy nové doby. Brno: Paido, 2004.

SKALKOVÁ, J. Obecná didaktika. Praha: Grada, 2007.

SPIPKOVÁ, V. a kol. Proměny primárního vzdělávání v ČR. Praha: Portál 2005.

Název předmětu: **Zdravotní gramotnost v interdisciplinárním diskurzu** kód v SIS: [ODO114010](#)

Přednášející: **PhDr. Michal Zvírotsky, Ph.D.**, kontakt: 221900219, e-mail: michal.zvirotsky@pedf.cuni.cz

Místo konání: Magdalény Rettigové 4, 116 39 Praha 1, R 228

Termín konání: vždy LS, konkrétní termíny prezenční výuky budou stanoveny dle počtu a oboru přihlášených posluchačů.

Rozsah a organizace výuky: 12 hodin přímé výuky (3 – 4 setkání) a řízené samostudium v prostředí LMS Moodle.

Způsob přihlášení: Studenti se přihlásí e-mailem vyučujícímu nejpozději do konce kalendářního roku.

Cíle: Cílem předmětu je motivovat studenty k aktivnímu a poučenému zájmu o problematiku zdraví člověka v intencích evropské zdravotní strategie. Studenti by měli pochopit význam široce pojaté zdravotní gramotnosti pro úspěšnou profesní činnost pedagogického pracovníka i pro teoretickou práci ve vědách o výchově.

Obsah:

Předmět je zaměřen na problematiku sekundární gramotnosti ve vztahu ke zdraví člověka. Má zprostředkovat studentům systém znalostí a dovedností, který jim umožní kriticky posuzovat zdravotní informace se zvláštním zřetelem k problematice výchovy a vzdělávání. Podrobně jsou probírány otázky teorie zdraví a nemoci, analyzovány jsou různé pohledy na zdraví a nemoc v kulturních a historických kontextech. Akcentován je při tom vliv výchovy na utváření zdravotně relevantního chování lidí. Předmět vychází z myšlenek evropské zdravotní strategie, která pracuje s konceptem zdravotní gramotnosti jako s podmínkou převzetí odpovědnosti za vlastní zdraví.

- Teoretické vymezení konceptu zdravotní gramotnosti.
- Zdraví člověka jako fenomén a předmět interdisciplinárního studia.
- Základní poznatky teorie zdraví a nemoci – integrálně antropologický přístup.
- Zdravotní stav evropské populace jako východisko výchovy ke zdraví.
- Zdraví a nemoc v kontextech výchovy, výchova ke zdraví jako pedagogický problém.
- Evropská zdravotní strategie a vybrané programové dokumenty podpory veřejného zdraví.
- Možnosti měření a hodnocení úrovně zdravotní gramotnosti lidí.
- Vybrané metodologické přístupy ke studiu zdravotní gramotnosti v prostředí školy.

Forma výuky: Přednášky, semináře, individuální konzultace a práce v LMS Moodle.

Způsob ukončení: Zkouška formou rozpravy nad závěrečnou písemnou prací. Práce bude mít charakter studie na vybrané téma zdravotní gramotnosti, předpokládá se výběr dílčí problematiky relevantní k tématu disertační práce doktoranda.

Doporučená literatura (výběr):

HOLČÍK, J. *Zdraví 21 : Výklad základních pojmů. Úvod do evropské zdravotní strategie*. Praha : Ministerstvo zdravotnictví ČR.

KEBZA, V. *Psychosociální determinanty zdraví*. Praha : Academia, 2005. ISBN 80-200-1307-5.

MACHOVÁ, J.; KUBÁTOVÁ, D. a kol. *Výchova ke zdraví*. Praha : Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5351-5.

MARMOT, M.; WILKINSON, R.G. (eds.) *Social Determinants of Health*. Oxford : Oxford University Press, 2006. ISBN 0-19-856589-5.

NIELSEN-BOHLMAN, L. (ed.) *Health Literacy : A Prescription to End Confusion*. Washington : National Academies Press, 2004. ISBN 978-0309091176.

OSBORNE, H. *Health Literacy from A to Z*. Sudbury : Jones and Bartlett Publishers, 2005. ISBN 978-0763745509.

SCHWARTZBERG, J.G. et al. *Understanding Health Literacy*. New York : American Medical Association, 2005. ISBN 1-57947-630-9.

WHALEN, S.; SPLENDORIO, D.; CHIARIELLO, S. *Tools for Teaching Health*. San Francisco : Jossey-Bass, 2007. ISBN 978-0-7879-9407-5.

WHO *Health Promotion Glossary*. Geneva : World Health Organisation, 1998.

ZARCADOOLAS, CH.; PLEASANT, A.F.; GREER, D.S. *Advancing Health Literacy*. San Francisco : Jossey-Bass, 2006. ISBN 0-7879-8433-7.

ZVÍROTSKÝ, M. *Úvod do zdravotní gramotnosti pro pedagogy*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-431-0.

Název studijního předmětu: **Školský management** kód v SIS: [OD2331001](#)

Přednášející: **PhDr. Václav Trojan, Ph.D.**, kontakt: vlaclav.trojan@pedf.cuni.cz, tel. 725 362 084

Místo konání: Myslíkova 7, Praha, podle počtu přihlášených studentů místnost M109 nebo učebna M204 či 207

Termín konání: Zimní semestr 2018/19, bude upřesněno podle počtu přihlášených studentů

Cíle: Studijní předmět Školský management je koncipován jako teoretické i praktické uvedení posluchačů do zvoleného oboru. Cílem předmětu je získání hlubokého teoretického vymezení i kontextového přehledu, seznámení s principy vedení a řízení škol i celého systému u nás i ve vybraných zemích EU.

Obsah:

- Vymezení oboru Školský management a jeho postavení v systému věd o vzdělávání, teoretický kontext
- Školský management a edukační procesy
- Úhly pohledu teorie a praxe, sblížení východisek
- Aktuální problémy a jejich dopad do oboru
- Vztah leadershipu a managementu

Komparace situace v ČR a vybraných zemích OECD

Forma a rozsah výuky: podle počtu přihlášených studentů bude zvolena organizační forma kurzu, 3 výukové bloky (12 hodin) + distanční studium a plnění úkolů v e-learningovém prostředí MOODLE

Způsob ukončení kurzu: zkouška (zadaná seminární práce + rozprava nad vypracovaným textem)

Doporučená literatura:

Černý, D.; Greger, D.; Walterová, E.: *Školství věc (ne) veřejná*. Karolinum, Praha 2011, ISBN 978-80-246-1882-1.

Lhotková, I.; Trojan, V.; Kitzberger, J: Kompetence řídicích pracovníků ve školství, Wolters Kluwers, Praha 2012, ISBN 978-80-7357-899-2 .

Pol, M.: Škola v proměnách, MU Brno, 2007, ISBN 978-80-210-4499-9.

Schratz, M. a kol.: The Role of School Leadership in the Improvement of Learning. Tempus Public Foundation, Budapest 2010, ISBN 978-963-86699-6-4.

Schratz, M. a kol: The Art and Science of Leading a School. Tempus Public Foundation, Budapest 2013, ISBN 978-615-5319-03-07.

Trojan, V.: Pedagogický proces a jeho řízení. Pedf UK v Praze 2012, ISBN 978-80-7290-543-0.

Aktuální dokumenty (OECD, EU, MŠMT, ČŠI...)

Předmět: **Didaktické aspekty rozvíjení zdravotní gramotnosti v kontextu inkluzivního vzdělávání** kód v SIS: [OD0218014](#)

Přednášející: **PaedDr. Eva Marádová, CSc.**

Pracoviště: katedra sppg, tel. 221900126, e-mail: eva.maradova@pedf.cuni.cz

Rozsah: zimní i letní semestr, 9 hodin.

Charakteristika: Předmět na základě dostupných výsledků výzkumů (mapujících úroveň zdravotního stavu obyvatelstva) poskytuje argumenty dokládající potřebu hledat cesty k rozvíjení zdravotní gramotnosti v mezioborovém kontextu. Umožňuje studentům orientovat se v konceptu zdravotní gramotnosti a získat hlubší vhled do teoretických základů didaktické transformace projektovaného kurikula oboru výchova ke zdraví do edukace v podmínkách inkluzivního vzdělávání. Semináře poskytují prostor k rozpravě o metodologii a výsledcích pedagogického výzkumu zaměřeného na problematiku zdraví.

Doporučená literatura:

FIALOVÁ, L., FLEMR, L., MARÁDOVÁ, E., MUŽÍK, V. *Vzdělávací oblast Člověk a zdraví v současné škole*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2885-1

HOLČÍK, J. *Zdravotní gramotnost a její role v péči o zdraví*. Brno: MSD, 2009. ISBN 978-80-7392-089-0

KEBZA, V. *Psychosociální determinanty zdraví*. Praha : Academia, 2005. ISBN 80-200-1307-5.

MARÁDOVÁ, E. *Školní vzdělávací program. Výchova ke zdraví*. Praha: Fortuna, 2006.

MARÁDOVÁ, E. *Vybrané kapitoly z didaktiky výchovy ke zdraví*. Praha: Pedagogická fakulta UK, 2014.

MIOVSKÝ, M., SKÁCELOVÁ, L., ZAPLETALOVÁ, J., NOVÁK, P. *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: Sdružení SCAN, Univerzita Karlova. 2010. .

MZ ČR, WHO. *Zdraví 21 – zdraví do 21. století*. Praha: 2001. 147 s. ISBN 80-85047-49-5

NIELSEN-BOHLMAN, L, PANZER AM, KINDIG DA. (ed.) *Health Literacy : A Prescription to End Confusion*. Washington: National Academies Press, 2004. ISBN-10: 0-309-09117-9.

PAYNE, J. aj. *Zdraví : hodnota a cíl moderní medicíny*. Praha: Triton, 2002. ISBN 80-7254-293-1

ŘEHULKA, Evžen. *Zdraví – učitelé – škola*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8254-0.

ŘEHULKOVÁ, O., ŘEHULKA, E., et al. *Quality of Life in the Contexts of Health and Illness. Kvalita života v souvislostech zdraví a nemocí*. Brno: MSD, s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7392-073-9.

ZARCADOOLAS, CH., PLEASANT, A.F., GREER, D.S. *Advancing Health Literacy A Framework for Understanding and Action*. San Francisco : Jossey-Bass, 2006. ISBN: 978-0-7879-8433-5

ZDRAVÍ 2020 – *Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí*. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2014. ISBN: 978-80-85047-47-9

Akční plány pro implementaci Národní strategie Zdraví 2020. Akční plán č. 12: Rozvoj zdravotní gramotnosti na období 2015–2020. Ministerstvo zdravotnictví, 2015.

Název předmětu: **Literární komparatistika se zřetelem k didaktice literatury** kód v SIS: [OD0106002](#)

Přednášející: **Dr. PhDr. Renáta Listiková, MCF**, e-mail: renata.listikova@pedf.cuni.cz

Místo konání: PedF UK Katedra francouzského jazyka a literatury

Termín konání: oba semestry

Cíle: Studium stěžejních témat a metod francouzské literární komparatistiky v návaznosti na evropskou a úžeji českou literární tvorbu budou nahlíženy i z hlediska možností jejich aplikace při výuce cizího jazyka a literatury a jejího propojení s národní literaturou. Literární komparatistiku chápeme jako nástroj zkvalitnění a obohacení literární výchovy obecně i jako jeden z nástrojů didaktiky cizího jazyka.

Obsah: Navržená studijní témata, která mohou být dále aktualizovaná dle požadavků a potřeb doktorandů:

Co je literární komparatistika a možnosti jejího využití při práci s národní literaturou.

- Existuje evropská literatura?
- Významné vývojové etapy evropské literární tvorby.
- Literatura a národní tradice.
- Román jako žánr a jeho vývoj.
- Román a mimesis čili způsoby zobrazení reality.
- Vývoj divadla – epos, tragédie, komedie. Mytologie a literární mýty.

Forma a rozsah výuky: 8 seminářů v průběhu akademického roku (1x za měsíc)

Předmět je určen především doktorandům oboru pedagogika – didaktika francouzského jazyka a literatury, je však otevřen i dalším zájemcům se znalostí francouzštiny. V případě zájmu, může být kurz po určitých modifikacích realizován i v češtině.

Způsob ukončení: Zkouška formou rozpravy na základě písemně zpracované přípravy: práce s vybranými literárními texty.

Doporučená literatura:

BUNEL, P. Qu'est-ce que la littérature comparée? Paris: A. Colin, 1983.

PAGEAUX, D.-H. La littérature générale et comparée. Paris: A. Colin, 1994. ISBN 2-200-21560-6.

BAK?S, J.-L. La Littérature européenne. Paris: Belin, 1996. ISBN 2-7011-1642-2.

TADIÉ, J.-Y. Introduction ? la vie littéraire du XIXe siècle. Paris: A. Colin, 2004. ISBN 2-266-11767-X .

HUET-BRICHARD, M.-C. Littérature et mythe. Paris: Hachette, 2001. ISBN 978-2-0101-8315-7.

Název předmětu: **Didaktické aspekty systémů otevřené výuky** kód v SIS: OD0119003

Přednášející: **doc. RNDr. Miroslava Černochová, CSc.**

e-mail: miroslava.cernochova@pedf.cuni.cz

Místo konání: UK PedF, katedra informačních technologií a technické výchovy

Termín konání: zimní/letní semestr

Cíle: Cílem předmětu je doplnit a systemizovat znalosti a zkušenosti doktorandů v oblasti didaktických východisek aplikací vzdělávacích virtuálních systémů otevřené výuky, jejich didaktických funkcí v různých pedagogických situacích a edukačních modelech pro podporu poznávacího procesu a v procesu formálního a informálního učení žáků a způsobů jejich evaluace. Úkolem předmětu je postihnout didaktický rozměr přístupů k podpoře učení s využitím počítačových sítí (včetně sítí sociálních a technologií Web 2.0), zhodnocení jejich edukačního potenciálu a vymezení modelů vzdělávání s využitím moderních technologií.

Obsahově se předmět dotýká klíčových pojmů souvisejících s problematikou e-learning, sdílení digitálního obsahu a jeho tvorby, teorií učení v počítačových sítích, evaluaci výsledků učení s využitím e-portfolia, vymezení strategií dalšího vývoje systémů otevřené výuky pro potřeby školního vzdělávání.

Obsah:

- Význam otevřených vzdělávacích systémů pro vzdělávací praxi a teorii edukační technologie.
- Vysvětlení základních pojmů (e-learning, e-Content, úložiště výukových objektů, otevřené vzdělávací zdroje (OER), otevřená vzdělávací praxe (OEP), otevřená výuka, on-line kolaborativní edukační platformy, e-portfolio, e-didaktika, principy wikinomie).
- Modely otevřené výuky, jejich didaktická funkce, výhody a nevýhody. Technologická řešení perspektivních modelů vzdělávání ve školách zítřka.
- Ukázky vybraných otevřených vzdělávacích zdrojů, nástroje pro vyhledávání v těchto zdrojích, jejich charakteristiky a hodnocení.
- Tvorba digitálních obsahů.
- Implementace principů OEP do školní praxe na ZŠ a SŠ.

Forma a rozsah výuky: 1 semestr, celkem 24 hodin, tj. 4 přednášky (celkem 12 hodin) a individuální konzultace (celkem 12 hodin)

Způsob ukončení: zkouška formou rozpravy nad seminární prací

Doporučená literatura:

BARABÁSI, A.-L. V pavučině sítí. Paseka : Praha, 2005. ISBN 80-7185-751-3.

COLLIS, B. Tele-learning in a Digital World. The Future of Distance Learning. Thomson, 1997.

ČERNOCHOVÁ, M. Příprava budoucích učitelů na e-instruction. Kladno : AISIS, 2003. ISBN 80-239-0938-X.

DOUGIAMAS, M. A. Journey into Constructivism [on-line]. [cit. 2.11.2009]. Dostupné na http://go.webassistant.com/wa/upload/users/u1000057/webpage_20553.html.

OLCOS (2007) Open Educational Practices and Resources. OLCOS Roadmap 2012. Edited by Guntram Geser, Salzburg Research. EduMedia Group, 2007. Available on www.olcos.org/cms/upload/docs/olcos_roadmap.pdf.

TAPSCOT, D., WILLIAMS, A.D. (2010) Wikinomie. Jak masová spolupráce mění svět a obchod. Fragment : Praha, 2010.

SUTHERLAND, R., EAGLE, S., JOUBERT, M. (2012) A Vision and Strategy for Technology Enhanced Learning: Report from the STELLAR Network of Excellence. FP7, 2012.

Název předmětu: **Tendence vývoje současné didaktiky cizích jazyků s důrazem na jazyk německý** kód v SIS: OD0107001

Přednášející: **PhDr. Pavla Nečasová, Ph.D.**, e-mail: pavla.necasova@volny.cz

Pracoviště: katedra germanistiky UK PedF v Praze, tel. 224491825

Rozsah: 1 semestr

Charakteristika: Kurz je určen pro doktorandy oboru pedagogika se zaměřením na didaktiku cizích jazyků. Cílem kurzu je seznámit studenty s problematikou vývojových tendencí současné didaktiky cizích jazyků. Důraz bude kladen na alternativní metody výuky cizích jazyků, na činnostní vyučování, výuku orientovanou na žáka, projektové vyučování, autonomní učení a na problematiku bilingvismu.